

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 149/2020-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Miroslavom Lehotským, Milana Pišúta 936/16, Liptovský Mikuláš, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 1 Odk 246/2019 z 5. augusta 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. septembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci

namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) vydaným 5. augusta 2019 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Odk 246/2019 a zverejneným 12. augusta 2019 v Obchodnom vestníku č. 154/2019 (ďalej len „uznesenie“).

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce veci, ktoré neboli v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 pridelené sudcom spravodajcom, boli prerozdelené náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola prejednaná vo IV. senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že pri vydávaní uznesenia neboli splnené podmienky pre vyhlásenie oddĺženia, resp. konkurzu na majetok dlžníka [REDAKOVANÉ], a to z dôvodu, že v skutočnosti dlžník nemal byť platobne neschopný, nebol vedený poctivým zámerom a v jeho prípade prichádza do úvahy aj majetkový prírastok z dedičstva po jeho v roku 2019 zomrelom otcovi. Sťažovateľka argumentuje aj osobnými a majetkovými pomermi dlžníka a opisuje jeho podnikateľskú činnosť či rozsiahle cestovateľské aktivity za ostatné roky, ktoré majú preukázať jeho dostatočnú solventnosť.

4. Sťažovateľka je vo vzťahu k dlžníkovi v postavení veriteľky z pohľadávok, ktoré si musela uplatniť v súdnom a následne v exekučnom konaní a ktorých zaplateniu sa dlžník vyhýbal prostredníctvom rozsiahlych obštrukcií. Jej nárok je pritom daný zodpovednosťou dlžníka za škodu a má pôvod v jeho protiprávnom konaní, čo mal okresný súd

v rozhodovaní zohľadniť, rovnako aj skutočnosť, že konkurz dlžník inicioval krátko po ukončení základného súdneho konania, ktoré proti nemu sťažovateľka viedla.

5. Sťažovateľka uznesenie považuje za „vydané v rozpore s právnymi predpismi a dobrými mravmi, nakoľko porušovateľ nechal do úvahy jednu z obligatórnych náležitostí - ktorú musí obsahovať návrh na oddĺženie, a to poctivý zámer dlžníka vynaložiť primerané úsilie na uspokojenie svojich veriteľov. Pri rozhodovaní o oddĺžení je hlavnou úlohou konkurzného súdu spravodlivo vyvažovať primárny účel oddĺženia - a to záujem na strane dlžníka (fyzickej osoby), ako aj záujmy doposiaľ neuspokojených veriteľov. Posudzovanie podmienky poctivého zámeru dlžníka vynaložiť primerané úsilie na uspokojenie svojich veriteľov nemôže byť konkurzným súdom posudzované len z hľadiska formálneho plnenia si povinností dlžníka počas konkurzného konania.“.

6. Sťažovateľka zdôrazňuje, že v prípade dlžníka úplne absentoval poctivý zámer, keďže „v medziach svojich možností a schopností doposiaľ nevyvinul ani len tú najmenšiu snahu uspokojiť svoje záväzky voči sťažovateľke.“. Okresný súd podľa názoru sťažovateľky v uznesení neobjasnil, čo ho viedlo k záveru, že u dlžníka je daný poctivý zámer pre vyhlásenie konkurzu. Všetky sťažovateľkou uvádzané skutočnosti potom významne spochybňujú poctivosť dlžníkovho zámeru uspokojiť svojich veriteľov, a teda aj sťažovateľku ako osobu poškodenú konaním dlžníka. Sťažovateľka sa tak stala „účastníčkou“ nespravodlivého rozhodnutia okresného súdu, ktoré má priamy dopad na podobu jej základného práva na súdnu ochranu – majetkového práva, pretože sa stalo neexekvateľným (k tomu sťažovateľka predkladá upovedomenie o zastavení exekúcie), a tak definitívne nevyožiteľným.

7. V postupe okresného súdu, resp. v uznesení sťažovateľka vidí porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 a 13 dohovoru a žiada ústavný súd o preskúmanie, či podmienku poctivého zámeru dlžníka vynaložiť primerané úsilie na uspokojenie svojich veriteľov uplatnil okresný súd v súlade s jej základným právom na súdnu ochranu tak, ako to vyžaduje čl. 152 ods. 4 ústavy, podľa ktorého nielen výklad, ale aj uplatnenie ústavných

zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou.

8. Sťažovateľka uvádza, že nemôže uplatniť opravné prostriedky a ani právne prostriedky na ochranu svojich základných práv alebo slobôd inak než touto ústavnou sťažnosťou. Ústavná sťažnosť je z jej strany podávaná v zákonom ustanovenej lehote 2 mesiacov, keďže uznesenie nadobudlo právoplatnosť 13. augusta 2019.

9. Vzhľadom na uvedené dôvody a právne posúdenie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálehom takto rozhodol:

„Rozhodnutím Okresného súdu Žilina sp. zn.: 1 Odk/246/2019 zo dňa 05.08.2019, o vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka: [REDAKOVANÉ], boli porušené základné práva sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, článku 6 ods. 1 a článku 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (č. 209/1992 Zb.).

Rozhodnutie Okresného súdu Žilina sp.zn.: 1 Odk/246/2019 zo dňa 05.08.2019, ktoré bolo zverejnené v Obchodnom vestníku č. 154/2019, vydanom dňa: 12.08.2019, sa zrušuje a uvedená vec sa vracia Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.

Sťažovateľke sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 415,51 €, ktoré je porušovateľ povinný zaplatiť v lehote 3 dní odo dňa doručenia tohto rozhodnutia na účet právneho zástupcu žalobkyne advokáta - JUDr. Miroslava Lehotského, M. Pišúta 936/16, 031 01 Liptovský Mikuláš.“

10. Sťažovateľka súčasne navrhuje, aby ústavný súd „odložil vykonateľnosť rozhodnutia Okresného súdu Žilina sp.zn.: 1 Odk/246/2019 zo dňa 5.8.2019, o vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka: [REDAKOVANÉ], ktoré bolo zverejnené v Obchodnom vestníku č. 154/2019, vydanom dňa: 12.08.2019, až do právoplatného rozhodnutia o tejto ústavnej sťažnosti, a po prevedenom konaní.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

16. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Podľa § 166 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) každý platobne neschopný dlžník, ktorý je fyzickou osobou, je oprávnený domáhať sa oddĺženia konkurzom alebo splátkovým kalendárom podľa tejto časti zákona a to bez ohľadu na to, či má záväzky z podnikateľskej činnosti.

18. Podľa § 166f ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii veriteľ, ktorý bol dotknutý oddĺžením, má právo domáhať sa zrušenia oddĺženia návrhom na zrušenie oddĺženia podaným voči dlžníkovi alebo jeho dedičom do šiestich rokov od vyhlásenia konkurzu alebo určenia splátkového kalendára na súde, ktorý rozhodol o oddĺžení, ak preukáže, že dlžník nemal pri oddĺžení poctivý zámer. Ak je takýchto návrhov viac, súd ich spojí na spoločné konanie. Vo veci samej rozhoduje súd rozsudkom.

19. Podľa § 166g ods. 5 zákona o konkurze a reštrukturalizácii poctivý zámer dlžníka súd skúma iba v konaní o návrhu na zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer. V konkurznom konaní ani v konaní o určení splátkového kalendára súd poctivý zámer dlžníka neskúma.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

20. Jadrom ústavnej sťažnosti je námietka nezákonnosti vyhlásenia oddĺženia konkurzom na majetok dlžníka, a to predovšetkým z dôvodu nenaplnenia podmienky dlžníkovho poctivého zámeru pri oddĺžení.

21. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľky zistil, že je daná jeho právomoc, sťažovateľka je zastúpená advokátom, ústavná sťažnosť má náležitosti ustanovené zákonom a bola podaná včas, avšak ústavný súd je nútený skonštatovať, že nebola podaná oprávnenou osobou.

22. Ústavný súd konštantne rozhoduje (z aktuálnych rozhodnutí napríklad sp. zn. I. ÚS 93/2020 alebo III. ÚS 39/2020 s viacerými odkazmi na staršie rozhodnutia), že ústavnú sťažnosť môže úspešne uplatniť sťažovateľ vtedy, ak medzi namietaným postupom alebo rozhodnutím porušovateľa existuje príčinná súvislosť vo vzťahu k osobe sťažovateľa. Takýto vzťah typicky neexistuje vtedy, ak sťažovateľ nie je účastníkom alebo stranou napadnutého konania, resp. rozhodnutia. Rovnako tak je ústavným súdom ustálené, že domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba len v záujme ochrany svojich základných práv alebo slobôd, čo v zásade znamená, že v procesoch predchádzajúcich konaniu o ústavnej sťažnosti bol sťažovateľ ich účastníkom alebo stranou.

23. Napriek tomu, že veriteľ (v tomto prípade sťažovateľka) má k oddlžovanému dlžníkovi priamy vzťah, nie je podľa súčasnej právnej úpravy oddlžovania fyzických osôb účastníkom konania vo fáze skúmania podmienok pre vyhlásenie oddlženia konkurzom, ktoré môže iniciovať výlučne dlžník. Z pohľadu súčasného modelu ústavnej sťažnosti tak sťažovateľka nie je subjektom, ktorý sa môže jej prostredníctvom domáhať ochrany svojich práv.

24. Nad rámec rozhodujúceho dôvodu na odmietnutie ústavnej sťažnosti musí ústavný súd podotknúť, že východisková téza sťažovateľky o nutnosti skúmať poctivosť zámeru vo fáze vyhlasovania oddlžovania konkurzom je mylná. Ako z dôvodovej správy k zákonu č. 377/2016 Z. z., ktorým došlo s účinnosťou od 1. marca 2017 k zavedeniu dnešnej podoby takzvaného osobného bankrotu do zákona o konkurze a reštrukturalizácii, vyplýva, kontrolné mechanizmy pre oddlženie fyzickej osoby konkurzom majú „*ex post*“ povahu. Kontrolný mechanizmus je zhmotnený predovšetkým v inštitúte návrhu na zrušenie

oddlženia pre nepoctivý zámer (§ 166f a § 166g zákona o konkurze a reštrukturalizácii), ktorým môže veriteľ dotknutý oddĺžením, prípadne prokurátor iniciovať súdny spor, výsledkom ktorého môže byť zrušenie oddĺženia konkurzom pre nepoctivý zámer. Z právnej úpravy (§ 166g ods. 5 zákona o konkurze a reštrukturalizácii) výslovne vyplýva, že osobitné súdne konanie je jediným nástrojom na posúdenie poctivosti zámeru dlžníka a súd nemá dovolené ju skúmať pri rozhodovaní o oddĺžení konkurzom. Ak chce sťažovateľka presvedčiť orgány súdnej moci o ňou tvrdených skutočnostiach, slúži na tento účel práve uvedený samostatný typ súdneho konania.

25. Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd uzatvára, že sťažovateľka nie je aktívne legitimovaná na podanie ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, preto ide o ústavnú sťažnosť podanú zjavne neoprávnenou osobou, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde.

26. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu